

شش نظرسنجی و گزارشی به جنبش

مهران ۰ع و همکاران

یکشنبه ۲۲ اسفند ۱۳۸۹ - ۱۳ مارس ۲۰۱

بخش اول- مصاحبه های یک تا سه

مقدمه: در شش نظر سنجی که در پی (در دو قسمت و هر قسمت حاوی سه مصاحبه) می‌آید با کارگران در محیط‌های کارگری گوناگون با شرایط نسبتن مختلف اما در بیشتر مواقع با پاسخ های نسبتن یکسانی در مورد فاکتورهای بنیادین در جنبش کارگری، به گفت و گو نشسته ایم. تمامی این کارگاه‌ها در شهر رشت و یا در اطراف آن هستند. هنگامی که نتایج این نظر سنجی را پیش از انتشار به چند فعال کارگری در شهرهای دیگر به ویژه تهران نشان دادیم، اظهار داشتند بسیاری از واقعیت‌های مطرح شده در این نظر سنجی‌ها با کمی اختلاف شبیه به اوضاع کارگران و کارگاه‌های محل کار آنها در جاهای دیگر کشور است. این

گزارش از واقعیت می‌تواند پایه و نقطه عزیمتی باشد برای هرگونه تحلیل از وضعیت معیشتی-اقتصادی کارگران، سطح آگاهی و سطح مبارزات طبقاتی آنان. در اینجا ما به ارأئی تحلیل خود از این موارد نمی‌پردازیم. به باور ما پاسخ های داده شده به پرسش ها خود به زبانی صریح سخن می‌گویند و می‌توانند سطح آگاهی و مبارزه را در میان بخشی از کارگران بازتاب دهند. این پاسخ‌ها باید برای ما کمکی باشد تا بر این اساس به ارأئی تحلیلی واقعی از شرایط موجود در طبقه کارگر دست یابیم و بتوانیم مبتنی بر آن راهکارهای خود، سبک کار و بایدها و نبایدهایمان را هر چه عینی‌تر و دقیق‌تر تعریف و برنامه‌ریزی کنیم.

در پرسش‌ها تقریباً از همه چیز سوال شده است: وضعیت اقتصادی کارخانه، سطح دستمزد، وضعیت بیمه، ساعات کاری، مرخصی‌ها، رضایت یا عدم رضایت کارگران، امنیت شغلی، نوع استخدام‌ها (رسمی، قراردادی، شرکت‌های پیمانکاری و ...)، ارتباط کارگران با یکدیگر و با دیگر بخش‌های کارگری، چگونگی عکس العمل کارگران به مطالبات جاری یا معوقه شان، میزان آگاهی از نحوه تعیین سالانه دستمزد، میزان آگاهی از وجود شورای عالی کار و آگاهی از ماهیت آن، موضع کارگران درباره انتخابات ریاست جمهوری در سال ۸۸، سطح آگاهی از طرح حذف یارانه‌ها، ارتباط و تاثیرگذاری تشکلهای فعالین کارگری، رسانه‌هایی که کارگران بیش از بقیه رسانه‌ها تماشا می‌کنند (و در نتیجه از آنان بیشتر تاثیر می‌گیرند)، دانش کارگران و عمل‌شان درباره روز جهانی کارگر، میزان آگاهی آنان از قطعنامه‌های سراسری سالیان اخیر، سطح اطلاع از مسائل بین‌المللی کارگران، دید کارگران درباره شکل کارگری، تشکلهای موجود در محیط کارشان، میزان اتحاد و یا اصولن درک لزوم اتحاد، ترکیب سنی، ترکیب

جنسیتی، فاصله ی نسلی و میزان آگاهی کارگرانِ جوان از تجارب پیشین و ...

ملاحظه می‌شود که با خواندن پاسخ‌های داده شده به این پرسش‌ها تقریباً می‌توان - در حد جامعه‌ی آماری مخاطب این پروژه تا حدی به وضعیت معیشتی- اقتصادی کارگران و سطح آگاهی و سطح مبارزه‌ی طبقاتی آنان آشنا شد. باید البته تصریح کرد در بسیاری از کارخانه‌ها و یا محیط‌های کاری مورد بررسی در این نظر سنجی، کارگران (مطابق گفته های پاسخ دهندگان) به نسبت، از وضعیت خود در مقایسه با دیگر کارگران راضی‌تر بوده اند.

این نکته را هم باید افزود که مصاحبه شوندگان، اگر خود، فعال کارگری نبوده‌اند اما دست کم دوستی و آشنایی و ارتباطی نسبتن مداوم با فعالان کارگری و یا حداقل یکی از تشکلهای فعالین کارگری داشته‌اند.

ادامه‌ی این گونه نظرسنجی‌ها توسط دوستان دیگر می‌تواند ما را در تدقیق تحلیل‌هایمان یاری رساند. سوال‌ها در یک کار گروهی و غالباً در پاییز 89، توسط تنی چند از دوستان و یا اعضای کمیته هماهنگی برای کمک به ایجاد تشکلهای کارگری طرح و پرسیده شده است. و از میان دوستانی که این کار مشترک را به کمک یکدیگر پیش برده ایم، اینجانب ویراستاری نهایی و افزودن این مقدمه را انجام داده‌ام. با سپاس از همه‌ی این دوستان و با سپاس از مصاحبه شوندگان برای فرصتی که به ما داده‌اند. به دلیل طولانی بودن متن نهایی - شش مصاحبه و برای سهولت در انتشار، مصاحبه‌ها را در دو قسمت، که هر قسمت شامل سه مصاحبه است منتشر می‌کنیم.

مهران.ع و همکاران - اسفند 89

1- کارخانه سبحان

اسم کارخانه تان چیست؟ لطفن درباره‌ی وضعیت کنونی آن توضیح دهید.
- اسم کارخانه داروسازی سبحان است که حدود 350-370 کارگر و مهندس و کارمند دارد. یک تعداد کمی هم در دفتر تهران مستقر هستند. کارخانه قبلن تحت پوشش بنیاد 15 خرداد بوده اما اخیرن قبل از عید چون تعدادی به عنوان نمایندگی رهبریت آمده‌اند احتمالن الآن باید تحت پوشش رهبری باشد. اوایل فروردین هم حقوق‌ها را قدری اضافه کردند حدود 50-60 هزار تومان. در این کارخانه اغلب کارگرهای قدیمی بودند که بعدن بیشترشان با 25 سال سابقه بازنشست شدند و رفتند بیرون و فرزندانشان با پرداخت 5 میلیون تومان از سنوات در کارخانه به صورت قراردادی استخدام شدند. یعنی همان شرایطی که پدرشان داشته را دارند اما از نظر حقوق حداقل دستمزد را دریافت می‌کنند. بیشتر پرسنل کارخانه را الآن نیروهای جوان تشکیل می‌دهند. اغلب حقوق کارگرها دو روز قبل از پایان ماه بدستشان می‌رسد و سالی 7 الی 8 مورد هم مزایای مختلفی حدود 80 هزار تومان می‌دهند. سالی چند بار هم اضافه تولید کارخانه را بین کارگرها

بخش می کنند. حدود 20 نفر کارگرهای پیمانکار اند که در بخش بسته بندی یعنی جایی که داروها را بسته بندی می کنند کار می کنند. - وضعیت بیمه چطور است؟ همه بیمه هستند.

- نوع استخدام چیست، آیا همه استخدامی اند؟ همه نه ولی الآن شرکت نیروهایی که می گیرد به صورت قرارداد سالیانه است. قدیمی ها که رفتند بیرون با فرزندان شان قرارداد می بندند. ولی وقتی نیروهای متخصص می گیرند اغلب به صورت قرارداد سالیانه است.

- آیا الآن مطالبه مشخصی که کارگرها دنبالش باشند وجود دارد؟ نه مطالبه مشخصی ندارند.

- حقوق عقب مانده ای، مسئله ای... نه همه چیز عالی است. شرکت همه چیز را می دهد. از لحاظ کاری کارخانه دارد کار می کند و تولید هم دارد.

- آیا تشکل کارگری در کارخانه وجود دارد؟ قبلا به صورت نماینده کارگرها وجود داشت یعنی شورا بوده. بعد با مدیریت جدید، آن شورا استعفا داد. حتی به یکی که بیخ دماغ شان بود و از حزب الهی های قدیمی بود پول هنگفتی داده شد که آن شخص هم رفت بیرون. او هر وقت دلش می خواست کارگران را جمع می کرد اما هر وقت هم که منافع به نفع خودش می چرخید کاری به چیزی نداشت.

- کارگرها لزوم و ضرورت تشکیل تشکل را قبول دارند؟ حتی نماینده اداری کار هم آمد برای تشکیل شورای اسلامی ولی نصف کارگران هم حاضر نشدند که رای بدهند که آیا شورای کارگری می خواهند یا نه؟

- آیا تشکل بهتری می خواستند یا نه؟ نماینده کارگران از قول مدیریت شرکت گفته بود که شما هر خواهستهای دارید به شما می دهم، آن پولی که شما می خواهید من به شما می دهم و خودش شروع کرد و چند نفر را به عنوان نماینده دستچین کرد. بین سرپرست ها و کارگرهایی که بالاخره می دانست حرفهایش را رد نمی کنند. آنها را به عنوان نماینده کارگران که از نظر اداره کار هم قانونی بوده، انتخاب کرد. ولی الآن به آنها هم وقعی نمی گذارد. - شاید اگر به شورای اسلامی رای ندادند دنبال شورای دیگری بوده اند؟

نه دنبال چنین چیزهایی نیستند. - آیا همکاران شما از تشکلهایی مثل کمیته هماهنگی، کمیته پیگیری، اتحادیه آزاد، کانون مدافعان و شورای همکاری چیزی شنیده اند؟ نه متأسفانه. چیزی که الآن در بخش های کارگری خودمان اغلب درباره اش سوال می کنیم یا صحبت می شود فوتبال است. از هر چیز دیگری به عنوان شورا و اتحادیه و نماینده و ... اطلاعی ندارند چون مواردی هم دیده نشد. ولی خوب با توجه به این، نسبت به 7-8 سال پیش که وضع جامعه تغییر کرده و کارخانه هم کاملاً سکوت بود و کسی حتا از دوست

وهمکار حرفی نمی زد، الآن بعد از انتخابات مثلاً سر میزِ ناهار کارگراها هم بحث خودشان را در ارتباط با اوضاع جامعه دارند. - آیا کارگران کارخانه‌ی شما با کارگرانِ دیگر ارتباط دارند؟ فقط به صورت فامیلی و دوستی.

- آیا کارگران از دو تا قطعنامه کارگری 89 و 88 خبر دارند؟ خبری ندارند. گاهی از سرپرست‌هایشان می‌پرسم مثلن کارگرهای شما در در چه حد اند؟ در جواب می‌گویند از همه چیز بی‌خبرند.

- آیا از اول ماه مه روز جهانی کارگر آگاهی دارند؟ کارخانه را تعطیل می‌کنند و کارفرما یک پولی هم به آنها می‌دهد به عنوان اول ماه مه. ولی دیگر کسی خبری از چیزی ندارد.

- آیا از اتفاقات کارگری که در سطح جهان اتفاق می‌افتد کارگرهای شما باخبر می‌شوند؟

تا جایی که من خبر دارم نه اصلن. به جز فوتبال دغدغه‌ی دیگری ندارند. یعنی اصلن اخبار جهانی را پیگیری نمی‌کنند.

- آیا دستمزدی که می‌گیرند حداقل حقوق وزارت کار است یا بیشتر؟ کارگرهای قدیمی که بیشتر از حداقل دستمزد می‌گیرند. کارگرهای جدید هم حداقل دستمزد به اضافه مزایایی که شامل سود کارخانه است. مثلن امروز فیش این دفعه را که دادند به هر کارگر برای سه ماه تابستان حدود 150-160 هزار تومان می‌رسد.

- خوب متوسط حقوق ماهیانه چقدر می‌شود؟ حدود 400 هزار تومان.

- شخص شما تا حالا راهنمایی کرده‌اید که حرکتی ایجاد کنید، بحثی را راه بیندازید، احتمالن اعتراضی را سازماندهی کنید، یا هر کار دیگری انجام دهید؟ نه تا حالا نه.

- کسی دیگری این کار را کرده؟ نه.

- سالانه حداقل دستمزد را شورای عالی کار تعیین می‌کند کارگراها اصلن این را می‌دانند؟

می‌دانند که بعد از عید، حالا شاید به عنوان شورای عالی کار ندانند، ولی می‌دانند که دولت حقوق را زیاد می‌کند.

- آیا می‌دانند که جلسه با چه ماهیت یا جریانی تشکیل می‌شود؟ و چه کسانی می‌نشینند و برای‌شان تصمیم می‌گیرند؟

- نه. مخصوصاً نسل جدیدی هم که تازه شروع به کار کرده‌اند، چیزی در این باره نمی‌دانند.

- اصلن می‌دانند که می‌توانند در برابر چنین چیزی یعنی افزایش دستمزد خودشان هم تاثیرگذار باشند؟ چه نقشی ایفا کنند؟ یا فقط منتظر می‌نشینند که ببینند چه می‌شود؟

من فکر نمی‌کنم که اعتقادی داشته باشند به این که می‌توانند تاثیرگذار باشند.

- تا حالا دربارهی طرحِ هدفمند کردن یارانه‌ها بحث کرده‌اند؟

اغلب فرم را پر کرده اند. مثلاً می‌گویند من شدم گروه 3 و آن فرد هم که نماینده‌ی مجلس است هم گروه 3 هست. در کل دیگر اعتقادی به این قضیه ندارند.

- آیا میدانند که طرح هدفمند کردنِ یارانه‌ها، یعنی همان حذف کردنِ بخشی از سوبسید؟

بله. اما هنوز برای‌شان ملموس نیست که این قضیه چه فاجعه‌ای را موجب می‌شود.

- یعنی درک می‌کنند که این به اصطلاح طرح، کلاهبرداری است؟ خوب در جامعه هستند و این احساس را دارند که وضع بدتر می‌شود.

- همکاران شما درباره‌ی اعتراضاتی که بعد از انتخابات ریاست جمهوری اتفاق افتاد، سوای رنگ و بوی حاکم بر آن، به طور کلی چه‌طور فکر می‌کردند؟

- آن‌هایی که با سیستم بودند با احمدی‌نژاد بودند و او را به نحوی تایید می‌کردند. ولی اکثرن با هیچ جریانی نبودند. یعنی بی‌موضع بودند. یعنی نه این‌ور نه آن‌ور و سرشان به کار خودشان بود. تحلیلی هم نداشتند که مثلن بفهمند این دعواها دعواهای ما نیست. موضعی نداشتند اصلن عنوان نمی‌شد. بحث نبوده. ولی جریان کارگری در کارخانه‌ی ما طوری است که کارگرها حتا نسبت به خودشان هم اعتماد ندارند. مثلاً در یک بخش 5 نفری اگر حقوق یک کارگری زیاد شود آن جمع می‌افتند به جان یکدیگر. یعنی حرفهایشان و ارتباطشان با هم صمیمانه نیست که حرفهایشان را به هم بگویند. شاید در حد خیلی خصوصی وجود داشته باشد. مگر در همان چند روزی که جو یک مقداری باز بود. بعد از آن حتی بین روشنفکرها که بچه‌های تحصیلکرده، لیسانس و فوق لیسانس و دکتر و اینها هستند هم، دیگر آن بحثها فراموش شده است.

- یعنی بین کارگرها در این دوره اتفاق خاص نیفتاد؟ نه.

- بین کارگرهایی که با شما هم‌کارند کدام رسانه بیشتر طرفدار دارد: VOA, BBC، جمهوری اسلامی، فارسی وان، کومله، کارگر تی وی..... شما چه برداشت می‌کنید؟

آنها چیزی عنوان نمی‌کنند. نمی‌دانم. در سطح تحصیلکرده‌ها که حقوق و مزایای زیادی دریافت می‌کنند چیزهایی هست. مثلن اول جنبش سبزی بودند. الان دیگر کنار کشیدند. رسانه هم VOA را همین گروه می‌بینند. بخشهای کارگری عنوان نمی‌کنند.

- به طور واضح می‌توانید تحلیل بکنید که از بین موسوی، خاتمی و رفسنجانی و کروبی کارگرها برای کدام یک ارجحیت خاصی قائل می‌شوند؟ یا احمدی‌نژاد را می‌پذیرند؟ البته ممکن است بعضی‌ها هم اصلن موضعی نداشته باشند. به طور عمومی نسبت به این چهار پنج نفری که نام بُردم می‌توانید نظری بدهید؟

نسبت به آن چهار پنج نفر نه، اما احمدی‌نژاد را مسخره می‌کنند.

- احمدی‌نژاد را مسخره می‌کنند یعنی این‌که یکی از آن‌های دیگر را

قبول دارند؟

نه.

- آیا اعضای کمیته هماهنگی یا تشکلهای دیگر با کارگرهای کارخانهی شما ارتباطی دارند که آنها را نسبت به مطالبات و حقوقشان آگاه کنند؟

من هستم که باید این مسائل را بیدرم در کارخانه اما موقعیتاش را ندیدم.

- ترکیبی که گفتید بیشتر جوانانند، از لحاظ جنسیتی چهطور؟ بیشتر مرد هستند. در بخشهای تولیدی مرد هستند. در قسمت‌های بسته‌بندی و اداری خانماند.

- ساعات کار چهطور؟

از 7 صبح تا 3:45 پنجشنبه‌ها هم تعطیل است.

- اضافه کار چهطور؟

اضافه کار قطع شده. مگر در بعضی بخشها

- وقتی اضافه کار قطع شد کارگرها ناراضی نبودند؟ یعنی همین دستمزد برایشان کافی بود؟

بعضی‌ها ناراضی بودند اما اعتراضی نشد. در بعضی قسمت‌ها هم راضی بودند مثلن خانم‌ها. بیمه هم کامل پرداخت می‌شود.

2- کارخانه داروسازی گیلارانکو

- اسم کارخانه؟

داروسازی گیلارانکو که مالکیت آن خصوصی است.

- وضعیت بیمه‌ی کارگران چهطور است؟

همه بیمه‌اند.

- وضعیت استخدامی چهطور است؟

قراردادی‌اند. به جز چند نفر که قدیمی‌اند. چون تعداد پرسنل‌اش کم است. جز چند نفر بقیه قراردادی‌اند.

- چه تعداد کارگر دارد؟

47 تا.

متوسط حقوق ماهیانه چقدر است؟

از 350000 به بالا.

- ترکیب جنسیتی چهطور است؟

هم آقا هست، هم خانم. در قسمت بسته‌بندی و اداری چند خانم هست اما بیشترشان آقا هستند

- وضعیت کارخانه از نظر مالی چهطور است؟ در حال تولید؟ یا ورشکستگی؟

نه، وضعیت خوب است.

- ساعت کاری چهطور است؟

7 تا 4:30 و 44 ساعت در هفته پنج‌شنبه‌ها هم تعطیل است.

- آیا علاوه بر حقوق مزایا هم می‌دهند؟

این اعدادی که گفته شد با مزایاست.

- مرخصی چه طور است؟

خیلی کم

- آیا مطالبه‌ی معوقه یا درخواستی در حال حاضر وجود دارد؟
اعتراضی که نه، آخرین بعد از عید که حقوق این قدر زیاد شد، ولی کارگرها اعتقاد داشتند که باید بیشتر از این‌ها می‌شد چون تورم خیلی زیاد است، 303 تومن خیلی کم است.

- به چه نحوی اعتراض کردند؟

آمدند بالا در قسمت اداری با مدیر مالی صحبت کردند، او هم گفت دست من نیست باز هم به ما اعلام می‌کنند.

- بعد داستان این جا تمام شد؟

نه بعد از هر حقوقی که دوم هر ماه واریز می‌شود در کارخانه‌ی ما یک سری مسائل پیش می‌آید که چرا حقوق‌ها این قدر کم است، مخصوصاً آنهایی که در قسمت تولید هستند، البته در حد صحبت درباره‌ی این مسائل هست.

- تشکل یا انجمن صنفی در کارخانه دارید؟

فقط نماینده‌ی کارگرها

- یعنی کارگرها از این وضعیت راضی‌اند؟

فردی که نماینده هست کارگرها خیلی قبولش دارند، خیلی آدم آرامی است اما بجایش حرف‌هایش را هم می‌زند، هر قضیه کوچکی که در تولید پیش می‌آید از ماسک یکبار مصرف گرفته تا تعطیلی یا اضافه‌کاری با مدیر کارخانه صحبت می‌کند.

- حق کارگر را می‌گیرد؟

بله در بیشتر موارد.

- یعنی کارگرها به یک چیزی مثل تشکل اصلن فکر کرده‌اند یا چیزی درباره اش شنیده‌اند؟

من در جریان نیستم و چیزی نشنیده‌ام.

- شرکت پیمانکاری در کارخانه ندارید؟

نه.

- ارتباطی با کارگرهای کارخانه های دیگر دارید؟

بله، مثلاً با سبحان، بهورزان و داروسازی های دیگر

- برای چه ارتباط دارند؟ فامیلی؟

ارتباط کاری، چون کارخانه‌ی داروسازی کوچکی است خیلی از پرسنل با تجربه سبحان آمده‌اند در کارخانه و الآن خیلی از کارها را انجام می‌دهند ولی در مورد بخش کارگری من اطلاع ندارم.

- درباره کمیته هماهنگی چیزی می‌دانند؟

یکبار سرهمین قضیه اول ماه مه که بعد با دخالت پلیس خیلی شلوغ شد بود شاید اسمش را شنیده باشند و نسبت به آن انگیزه یا احساسی داشته باشند.

- اول ماه مه اصلن برگزار می‌شود؟ هست؟ نیست؟

اول ماه مه تعطیل است و مثل کارخانه‌ی سبحان پولی هم می‌دهند.

- آیا کارگرهای شما از قطعنامه 88-89 جنبش‌های کارگری خبر دارند؟

فکر می‌کنم خبر ندارند.

- از اخبار جهانی مربوط به کارگراها با خبر هستند؟
تعداد کسانی که VOA, BBC نگاه می‌کنند زیاد است.

- شما خودت هیچوقت سعی کردی چیزی را پیش ببری؟ حرکتی راه
بیندازی حرفی، اعتراضی؟

چون تازه به این کارخانه رفته‌ام نه. فقط در این حد که صحبت کنیم
بیشتر متوجه شوم آنها چه‌طوری فکر می‌کنند. تا همین حد است. یا در
مورد مسائل روز صحبت می‌کنیم که کلن باید اعتماد ایجاد کنم چون
من هم‌ا‌ش 8 ماه است که آنجا هستم.

- آیا می‌دانند اسفند ماه توسط شورای عالی کار افزایش دستمزد
اتفاق می‌افتد؟

گفتم که آن موقع که 303 تومان اعلام شد اعتراضشان در چه حد بود،
فکر می‌کردند که قسمت مالی کارخانه می‌تواند کاری برایشان بکند
نمی‌دانستند که قضیه دست کیست.

- درباره‌ی هدفمند کردن یارانه‌ها اصلن بحثی بینشان هست؟
چرا بیشترشان می‌دانند مثلن موقع ناهار یا صبحانه درمورد آن صحبت
می‌کنند، می‌دانند که جریانش چیست و چه اجحافی دارد در حقشان
می‌شود.

- درباره‌ی اعتراضات انتخابات و آدم‌های درون حکومت احمدی نژاد
چه نظراتی دارند؟

خیلی‌ها ایشان از احمدی نژاد در بخش کارگری متنفرند و مسائل مربوط
به او را هم دنبال می‌کنند. چه در تلویزیون ایران و چه در
BBC, VOA. و خیلی‌ها هم فکر می‌کنند اگر موسوی می‌آمد برایشان بهتر
بود. یعنی به این باور رسیده‌اند که احمدی نژاد به عنوان یک فرد،
چهره‌ی ایران را در بین رسانه‌هایی مثل BBC و VOA خراب می‌کند.

- تشکلهایی مثل کمیته هماهنگی، کمیته پیگیری و ... در کارخانه‌ی
شما برای تشکل‌یابی تاثیر داشته؟
نه.

- وضعیت قراردادهای چه‌طور است؟

قراردادهای بستگی به خود فردی دارد که قرار است بیاید. بستگی به
مُعرف دارد. ممکن است 3 ماهه، 6 ماهه، 11 ماهه و یک ساله باشد.

- قرارداد سفید امضا یا یک ماهه چه‌طور؟ دارید؟
نه نداریم.

- آیا به حقوق 400 هزار تومان هم معترض‌اند؟

مدیر مالی کارخانه همیشه می‌گوید کدام کارخانه این‌طوری سر وقت
حقوق می‌دهد؟ اینجا را با جاهای دیگر مقایسه کنید. باید راضی
باشید.

.....
3- کارخانه پارس خزر

- اسم کارخانه تان؟

شرکت صنعتی پارس خزر

- کارخانه‌ی شما جزو کارخانه‌های خصوصی است یا غیر دولتی است یا...؟
نیمه خصوصی است. سهام داری خاص هست. یعنی کارگران هم سهام دارند.

- وضعیت بیمه در کارخانه‌ی شما به چه شکلی است؟
کسانی که با خود کارخانه قرار داد می‌بندند بیمه می‌شوند، البته بعد از مدت 45 روز. شرکتی‌ها هم بستگی به شرکت خدماتی مربوطه دارد.

- نوع بیمه؟

تامین اجتماعی. تکمیلی هم داریم.

- نوع استخدام؟

قراردادی است. مثلن برای خود من اول یک ماهه بود، بعد سه ماهه و بعد شش ماهه. الان قراردادم یک ساله است. حدود 20 سال است که استخدام نمی‌کنند.

- ولی کارگر استخدامی در شرکت دارید؟

بله. کسانی که از قبل از آن استخدام شده‌اند.

- تعداد کارگران کارخانه چند نفر است؟

حدود 500 نفر.

- ترکیب جنسیتی چه‌طور است؟

حدود 200 نفر خانم‌اند. در اکثر قسمت‌ها بیشتر مرد‌اند خصوصاً در بخش‌های فنی که همه مرد‌اند اما در قسمت مونتاژ خانم‌ها بیشترند.

- حداقل میزان تحصیلات برای کارگران شرکت چیست؟

دیپلم.

- آیا در کارخانه‌ی شما استانداردهای ایمنی کار رعایت می‌شود؟ تا چه حد؟

بله. تمام اقلام ایمنی را رعایت می‌کنند. هم به خاطر گواهی‌هایی مثل ISO و هم این فکر را دارند که اگر کارگر آسیب ببیند خودشان باید تاوان بدهند و درگیر شوند.

- آیا مطالبه‌ی خاصی الان در کارخانه وجود دارد که کارگرها به طور مشخص دنبالش باشند؟ حقوق معوقه‌ای، مسئله‌ای، مشکلی...

نه. خوشبختانه شرکت، حقوق را همیشه شاید گاهی دو روز زودتر هم داده. سر وقت حقوق و بن هم داده می‌شود.

- در کارخانه، تشکلی هم دارید؟ شورای اسلامی، انجمن اسلامی ...

شورای اسلامی کار داریم زیر نظر کارفرما.

- کارگرها از این شورا رضایت دارند؟

برای خیلی‌ها فرق نمی‌کند. همه اتفاق نظر دارند که آن‌ها کاری نمی‌کنند. نماینده‌ها فقط یک سری مزایا می‌گیرند. کارگران معتقدند بهتر از هیچی است. شاید اگر زمانی حرکتی یا فرصتی پیش آمد حرف و خواسته ما را برسانند. اگر هم کسی وامی نیاز داشته باشد به نماینده رجوع می‌کند.

- تا حالا شده که شورا باعث شود کارگرها مطالبه، یا حقی را بگیرند؟

به صورت فردی شاید اما به صورت جمعی نه. آن هم مثل هر جای دیگر روابطی است. یعنی بستگی دارد به این که کسی بتواند با نماینده‌ها رابطه‌ی خوبی برقرار کند. پس کمک برای همه نیست.

- اصلن کارگراها به این نتیجه یا احساس رسیده‌اند که باید تشکل مستقل خودشان را داشته باشند؟ درباره‌ی این قضیه صحبت می‌کنند؟ یعنی حالا که از شورای اسلامی کار رضایت ندارند آیا به این جا رسیده‌اند که خواهان تشکل مستقل خودشان باشند؟

نه. به نظر من 95 درصد کارگراها چون جوان‌اند و فقط چند سالی است که استخدام شده‌اند و از طرفی احساس امنیت شغلی هم ندارند می‌ترسند که کوچکترین مسئله یا اعتراضی داشته باشند اخراج شوند. برای همین اصلن صحبتش را هم نمی‌کنند. می‌گویند در این بازار رکود و بیکاری همین کار را باید حفظ کنیم. راضی نیستند اما حرفی هم نمی‌زنند.

- قبلن به من گفته بودید در خیلی از قسمت‌ها وقتی کارگری بازنشسته می‌شود جایگزین نمی‌کنند بلکه کارهایش را بین بقیه کارگرهای قسمت تقسیم می‌کنند و به نوعی تعدیل نیرو صورت می‌گیرد. شده در این سال‌هایی که در کارخانه کار می‌کنید به عنوان تعدیل نیرو، کارگری اخراج شود؟

به این عنوان هیچ وقت این کار را نکرده‌اند. ولی خوب وقتی دستور تعدیل نیرو می‌آید می‌گویند در این قسمت از کارخانه 5 نفر نیرو زیاد داریم بعد با کوچکترین بهانه مثلن یک تخلف یا دعوی ساده که قبلن شاید از آن گذشت می‌کردند کارگر را راحت بیرون می‌کنند.

- بعد عکس‌العمل کارگرهای دیگر چه بوده؟ خیلی کم. یعنی اکثرن شجاعت پیدا نمی‌کنند چیزی بگویند. شاید به خاطر همان امنیت شغلی باشد.

- اطلاع دارم که یکی از کارگرهای قسمت قالب سازی به خاطر مسائلی اخراج شد. وقتی این اتفاق افتاد بقیه کارگرهای آن قسمت یا کارخانه بازخوردشان چه بود؟ آیا رجوع کردند به شورا و نمایندگان‌شان و بگویند که اعتراض دارند به این قضیه؟ یا بخواهند که شفاف‌سازی شود و توضیح و دلیلی برای این اخراج بخواهند؟

آن کارگر که در سال 84 اخراج شد به این دلیل بود که کل کارگرهای آنجا حرکتی را شروع کرده بودند در اعتراض به خلف وعده‌ای که دولت احمدی نژاد کرده بود. یکی از وعده‌های انتخاباتی‌اش افزایش حقوق کارگران بود که مثل خیلی از وعده‌هایش دروغ از آب درآمد. همگی رفتند به اداره‌ی کار و برگه‌ی شکایتی را که اعتراض داشت به افزایش حقوق آن سال و خواهان اجرای طرح طبقه‌بندی مشاغل در کارخانه بود ارائه کردند و از آن اداره درخواست کردند که موارد را پیگیری نماید. اما قبل از آن که به کارخانه برگردند برگه‌ی مزبور به کارخانه فکس شد و همگی به دفتر کارفرما احضار شدند. در آن جا با تهدید مواجه شدند که اگر به حرکت اعتراضی‌شان ادامه دهند اخراج می‌شوند. خیلی‌ها عقب کشیدند. همه درخواستشان را پس گرفتند فقط

همین یک نفر حرفش را پس نگرفت. بعد از اخراج هم هیچ حرکت جمعی صورت نگرفت بعضی‌ها کناری صحبت‌هایی می‌کردند اما شورای کار هیچ عکس‌العملی نشان نداد. اصلن حرکتی برای حمایت از آن فرد انجام نشد. جالب این جاست که نمایندگان شورا زیر برگه نوشتند طرح طبقه بندی لازم نیست و امضا کردند. خود آن فرد بارها به اداره‌ی کار رجوع کرد اما نتیجه‌ای نگرفت.

- حتی همان جا هم این فکر را نداشتند که اگر ما تشکل مستقل خودمان را داشتیم خیلی بهتر و منسجم‌تر می‌توانستیم با این قضیه برخورد کنیم؟ این موضوع عنوان نشد؟

من که در آن قسمت کار نمی‌کردم ولی می‌شنیدم که دیگران می‌گفتند طرف اشتباه کرده. وقتی که دیگر کاری نمی‌شد کرد نباید خودش را قاطی مسئله می‌کرد و بی‌خود روی حرفش ماند. خوب همه محتاط‌اند و مواظب‌اند که کار خودشان را از دست ندهند.

- حال این کارگرها اطلاع دارند که تشکل‌هایی مثل کمیته هماهنگی، پیگیری و ... وجود دارد که می‌تواند کمکی باشد برای آن‌ها؟
تعداد خیلی کمی می‌دانند. من فکر می‌کنم کارگرها با مسائل جانبی زیادی غیر از کار کردن روبرو هستند. انگار فقط می‌خواهند چند ساعتی کار کنند و بعد به مسائل خودشان بپردازند. من این را در ارتباط با قسمتی که کار می‌کنم می‌گویم چون با قسمت‌های دیگر ارتباطی نداریم.

- یعنی بین قسمت‌های مختلف کارخانه ارتباطی وجود ندارد؟
شاید به صورت منفرد باشد ولی به خاطر نظارتی که حراست کارخانه اعمال می‌کند نمی‌شود ارتباط گرفت به خصوص برای خانم‌ها. من با کسانی ارتباط دارم که از قسمت ما به قسمت دیگری رفته‌اند.
- حالا من می‌خواهم بپرسم ارتباط با کارخانه‌های دیگر چه‌طور است؟
در حد کار. در حد این که مثلن شاید از شرکت دیگر برای بررسی موردی بیایند.

- پارس شهاب درست کنار کارخانه‌ی شماست. هیچ مراوده و ارتباطی بین کارگرهای دو کارخانه نیست؟

شاید. از لحاظ کاری بله ولی بین نیروهای دو کارخانه خیلی کم.
- مثلن بتوانید از حال و روز هم با خبر باشید. نحوه‌ی پرداخت حقوق و اضافه کاری‌ها، قراردادها و مسائل کارگری دیگر...
خبر که داریم. روابط دوستانه‌ای بین بعضی از کارگرها هست و خبرها می‌رسد. ولی به شکلی که در مسائل یکدیگر دخالت کنیم یا حمایت، نه.

- تبادل کارگر یا تبادلات اقتصادی چه‌طور؟ یعنی ارتباط بین کارفرماها و مدیریت

در قسمت‌های مختلف جایابی نیرو وجود دارد مثل قسمت‌های مختلف خود کارخانه. گاهی هم به عنوان نیروی کمکی، کارگر به جای دیگر فرستاده می‌شود.

- کارگرها از اول ماه مه (روز جهانی کارگر) چه می‌دانند؟ این روز

چه طور در کارخانه برگزار می‌شود؟

روز جهانی کارگر را می‌دانند ولی اگر گفته شود اول ماه مه شاید ندانند. از تاریخچه آن اطلاعی ندارند فقط می‌دانند که 11 اردیبهشت کارخانه تعطیل است. حتی شده که در این روز اضافه کاری می‌کنند.

- در روز جهانی کارگر در سالهای 88 و 89 قطعنامه‌هایی توسط کارگران و تشکلهای کارگری در همان روز بزرگداشت اول ماه مه تصویب شد اصلن کارگران کارخانه شما اطلاعی از این قطعنامه ها دارند که مفادش چه بوده و چه درخواست‌هایی برای کارگران داشته؟

نه. شاید هر صد نفر یک نفر

- از اتفاقاتی که درجهان برای کارگرها می افتد چه‌طور؟ مثلن همین اتفاقات اخیر فرانسه یا کارگران معدن در شیلی، از این ها خبر داشتند؟ صحبت می کردند؟

اخبار اگر چیزی بگوید گاهی موضوع دهان به دهان می‌چرخد اما حساسیتی نسبت به این قضایا ندارند. صحبت می‌کنند درست مثل چیزهای دیگر: فوتبال و سیاست و ...

- در مورد حقوق، آیا همان حداقل حقوق دولت است یا بیشتر؟ همان است، و یک سری مزایا. ماهانه بن هم می‌دهند، بن خرید کالا: کارت خرید پارسیان ماهی 46000 تومان

- پس متوسط حقوق ماهیانه برای همه می شود 303 هزار تومان به اضافه همین 46000 تومان یعنی 349000 تومان. یعنی از این مقدار هست تا حداکثر چقدر؟

برای کارگر می‌شود حداکثر حدود 450000 تومان. مثلن در قسمت قالب سازی دو مهندس هستند یکی به عنوان مدیر که حقوق ثابتش 800 - 900 هزار تومان می شود و دیگری به عنوان رئیس قسمت که حقوق ثابتش 600 تومان است یعنی به غیر از مزایا و اضافه کاری و ماموریت و غیره. چون این قسمت کارهای خدماتی و فنی خود کارخانه را هم انجام می‌دهد معمولن اضافه کاری به پرسنل آنجا تعلق می‌گیرد.

- سالانه حداقل دستمزد را شورای عالی کار تعیین می‌کند. کارگرها اصلن از این قضیه خبر دارند؟ می‌دانند چه کسانی درباره‌ی حقوق آنها تصمیم می‌گیرند؟

شاید کم و بیش بدانند.

- اصلا این فکر را دارند که می‌توانند در این قضیه دخالت کنند؟ نقشی داشته باشند در افزایش دستمزد سالانه یا فقط منتظر می‌مانند تا اخبار چه می‌گوید؟

خیلی‌ها می‌دانند که می‌توانند توسط شوراها یا نماینده‌هایشان اعتراض کنند. اما کاری نمی‌کنند چون بی‌فایده است.

- وقتی که امسال اعلام شد که حداقل حقوق کارگری 303 هزار تومان شده بازخوردشان چه بود؟ مخصوصا که نسبت به سالهای گذشته خیلی کمتر اضافه شده.

اطهار نارضایتی کردند اما حرکت یا برخورد خاصی صورت نگرفت. می‌دانند که خیلی پایین‌تر از خط فقر هستند ولی حرکت اصلن.

- در مورد هدفمند کردن یارانه‌ها اصلن اطلاع دارند که بعضی از سوبسیدها قطع می‌شود، چه تاثیری روی زندگی‌شان می‌گذارد؟ چه صحبت‌هایی می‌کنند؟

می‌دانند که ممکن است اوضاع خراب‌تر شود. خودشان را دارند آماده می‌کنند برای زندگی خیلی سخت‌تر از این.

- پس این دید را دارند که اصلن به نفعشان نیست و این مبالغی که به حسابشان دارد واریز می‌شود دردی را دوا نمی‌کند؟ بله. می‌دانند که وقتی پولی می‌دهند هیچ‌وقت بی‌دلیل نیست حتماً اوضاع خیلی خراب است که این کار را می‌کنند. درک می‌کنند که به اصطلاح یک جور کلاهبرداری است. این امکانات که به عنوان سوبسید می‌دادند هم قرار است قطع شود.

- اعتراضاتی که بعد از انتخابات ریاست جمهوری بود در اواخر خرداد 88 سوای رنگ و بویی که داشت و قضایی که بر آن حاکم بود آیا کارگرها آن را از خودشان می‌دانستند؟ کارگران کارخانه‌ی شما مشارکتی در آن داشتند؟

بیشترشان درگیر زندگی خودشان هستند و احتیاط می‌کنند ولی حرفه‌ای می‌زدند در حمایت از کاندیدای مورد نظرشان. تا وقتی که اجازه صحبت و بحث داشتند در کارخانه غوغایی بر پا بود و بازار بحث هم داغ. بعد که اولتیماتومی داده شد از طرف حراست دیگر کارخانه ساکت شد. الان هم کناری صحبت‌هایی را پچ می‌کنند.

- از بین آقایان رفسنجانی، خاتمی، کروبی، موسوی و یا احمدی نژاد نسبت به کدام یک تمایل بیشتر دارند؟ خاتمی را بیشتر قبول دارند.

- در همین جریان انتخابات هم همین طور؟

بله بیشتر به او و بعد به موسوی تمایل داشتند.

- نسبت به احمدی نژاد که رئیس جمهور شد و عملکردهای او و دولت‌ش چه طور؟

می‌دانند که خیلی حرکت‌های واقع‌انتحاری می‌کند. دید خوبی ندارند اما چیز خاصی هم نمی‌گویند.

- اگر شما بخواهید درباره‌ی چیزی بحثی یا صحبتی بکنید در کارخانه بیشتر مکان‌نش کجاست؟

حین کار. در کارخانه وقتی که کار می‌کنیم. همان سر خط. یا موقع ناهار یا صبحانه. آقایان بیشتر درگیر مسائل ورزشی، سیاسی و اقتصادی هستند و درباره‌ی آنها صحبت می‌کنند. خانم‌ها هم درگیر مسائل خانمانه‌ی خودشان.

- بین کارگرهایی که با شما هم‌کارند تا آن جایی که شما استنباط می‌کنید کدام رسانه هست که بیشترین طرفدار را دارد، bbc، فارسی وان، کارگرتی وی و ... برداشت شما چیست؟

یک مدت فارسی وان خیلی طرفدار داشت. به نظرم الان باز همان شبکه‌های موزیک و فیلم بیشتر طرفدار دارد. آقایان شاید بیشتر به رسانه‌های خبری علاقه نشان بدهند.

- ارتباطشان با اینترنت چه طور است؟ به عنوان یک رسانه‌ی خبری یا اطلاعاتی درباره‌ی مسائل کارگری از آن استفاده می‌کنند؟
به صورت فردی خصوصاً آن‌هایی که کارگرهای تحصیل کرده هستند ممکن است. اما به عنوان وسیله‌ی صرفاً خبرگیری فکر نکنم. شاید خیلی کم. شاید بدانند ولی خودشان را درگیر نمی‌کنند. وقت برای این جور کارها نمی‌گذارند که دنبال خبرهای کارگری بروند.

- ساعات کار در کارخانه شما به چه شکلی است؟
8 صبح تا 4 بعد از ظهر نیم ساعت هم وقت ناهار
- اضافه کار دارید؟

بله. بستگی به سفارش شرکت دارد که چقدر در بازار سفارش داشته باشد. الان دوره ای است که دو سه تا از خطهای تولید خوابیده؛ پنکه و پلوپز مثلن

- در مجموع با توجه به حرفه‌هایی که زدید وضعیت شرکت روبه راهست و در مرحله تولید می‌باشد.

می‌گویند که سعی می‌کنند رو به راه نگهش دارند. شرکت به عنوان نمونه استاندارد هم انتخاب شده ولی شاید در آینده‌ای نه چندان دور دچار بحران شود. چون کیفیت هم مثل کمیت روز به روز در حال پایین‌تر آمدن است. اما از طرف دیگر به نظر می‌رسد همه این‌ها بهانه‌ای است برای این که بیشتر کارگر را تحت فشار قرار دهند، اضافه کاری‌اش را قطع کنند، مزایا را ندهند و خلاصه هر جا که صحبت صرفه جویی پیش بیاید از حق کارگر بخورند. اما مدیران بدون آن که اضافه کاری کنند اجرتش را می‌گیرند.

- گفتید که شرکت شما از شرکت‌های خدماتی - پیمانکاری هم کارگر قبول می‌کنند وضعیت آن کارگرها چه طور است؟ اصلن شرکت با چند شرکت خدماتی کار می‌کند؟

تا جایی که من میدانم سه تاست. گیل پاک، خاکسارگیل و فرهنگ گیل. درباره‌ی وضعیت کارگرها هم بستگی به شرکتش دارد. خاکسارگیل از همه بدتر است. یکی می‌گفت اگر یک نفر بیکار باشد بهتر است تا برود آن جا و حقتش را بخورند. در مورد دو تای دیگر مثل ما راضی‌اند!!

- کارگرهایی که از این شرکت‌ها می‌آیند بیمه می‌شوند؟

بستگی به شرکت خدماتی‌شان دارد اما خیلی‌ها اصلن بیمه نمی‌شوند. حتا بن، افزایش تولید، عیدی، برنج و مرغ اصلن به آن‌ها نمی‌دهند. بعضی مواقع به پیشنهاد شورای کارگری سهم کمی نسبت به کارگران خود کارخانه به آنان تعلق می‌گیرد. بدترین قسمت این است که گاهی به جای بازنشسته‌ها و به عنوان نیروی جایگزین با کارگران پیمانی قرارداد می‌بندند اما پیش شرط این است که حتا اگر سابقه‌ی بالای پنج سال داشته باشند برگه‌ی سفید امضایی را باید امضا کنند مبنی بر این که هیچ گونه مطالبه‌ای ندارند. و به این شکل کارفرما هیچ تعهدی برای پرداخت سنوات ندارد.

- آیا مشکل یا مسئله‌ای در کارخانه پیش آمده که خودتان شخصا سعی

کرده باشید که کارگرها را جمع کنید و روی آن‌ها تاثیر بگذارید، صحبتی بحثی را پیش بکشید. این تجربه را اصلن داشتید؟ شاید یکی دو مورد بوده. با توجه به محیط و استقبالی که از حرف‌های آدم می‌شود و خود کارگرها از طرف فاصله می‌گیرند و اصلن می‌ترسند که حتا در مورد خاصی صحبت کنند. اما از طرف دیگر سعی کرده‌ام با توجه به سابقه زیادم در کارخانه روی نمایندگان تاثیر بگذارم و کمکی باشم برای کارگری که نیاز به وام دارد یا برای کارگر اخراجی تا حق و حقوقش را بگیرد.

- نماینده‌های شورای اسلامی کارخانه چه‌طور اند؟ با کارگرها ارتباطشان چه‌طور است؟ ارتباط می‌گیرند تا در دوره‌ی بعد بتوانند رای بیاورند و دوباره نماینده شوند.

- مزایای خاصی می‌گیرند برای این که نماینده می‌شوند؟ وام می‌گیرند و ماهی 60000 تومان هم اضافه می‌گیرند.
- مرخصی شما به چه شکل است؟

ماهی دو روز. اما اگر تعطیلی‌های سال طوری باشد که یک روز بین دو روز تعطیلی باشد آن روز هم کارخانه اجبارن تعطیل می‌کند اما از مرخصی سالانه‌ی ما کسر می‌شود. اما قانونا دو روز در ماه مرخصی داریم.

- گفتید که یکی از مزایا کارت خرید پارسیان است. آیا مزایای دیگری مثل افزایش تولید و پاداش هم دارید؟

بله. بستگی دارد به وضعیت تولید. گاهی هم موقع عید یا جشن‌های خاص مرغ و برنج هم می‌دهند که آن وقت دیگر از افزایش تولید خبری نیست. گاهی هم برای مناسبت‌های خاص وسیله‌ی تولیدی خود کارخانه را هم می‌دهند که تبلیغی برای آن نیز هست. اگر هیچ‌کدام از این‌ها نباشد چیزی حدود 15 یا 16 هزار تومان افزایش تولید می‌دهند.

- چند درصد از کارگرهای کارخانه‌ی شما پیمانی هستند؟ زیاد. چون استخدامی‌ها تقریبا همه دارند بازنشسته می‌شوند.
- در شرکت شما چیزی به عنوان قرارداد سفید امضا یا قرارداد یک ماهه وجود دارد؟

سفید امضا نداریم اما برای کسی که تازه می‌آید اول یک ماهه است بعد از مدتی تبدیل می‌شود به سه ماهه بعد شش ماهه و در آخر یک ساله. اما درباره شرکتی‌ها نمی‌دانم چه‌طور است.

(پایان بخش اول و سه مصاحبه‌ی نخست)
مهران.ع و همکاران اسفندماه 89